

Konstitutionsutskottets yttrande

1979/80:7 y

över proposition 1979/80:181 om insatser för att underlätta nya löneavtal i viss del

Till skatteutskottet

Skatteutskottet har anhållit om konstitutionsutskottets yttrande över proposition 1979/80:181 om insatser för att underlätta nya löneavtal såvitt avser retroaktiviteten i de föreslagna bestämmelserna om insättning på tillfälligt vinstkonto.

I proposition 1979/80:181 läggs fram förslag till insatser av det slag som regeringen presenterade i ett åtgärdsprogram den 27 mars. Syftet är att säkerställa nya löneavtal och säkra arbetsfreden. Insatserna omfattar främst en höjning av den särskilda skattereduktionen för 1980 i inkomstskikten mellan 40 000 och ca 76 000 kr. samt skyldighet för företagen att i vissa fall sätta in medel på räntelösa vinstkonton hos riksbanken. Samtidigt tillkännages att det är regeringens avsikt att tillskjuta budgetmedel för ökade livsmedelssubventioner så att prishöjningar den 1 juli 1980 till följd av jordbruksprisregleringen i allt väsentligt kan undvikas.

Förslaget till lag om insättning på tillfälligt vinstkonto återfinns på s. 3–14 i propositionen. Förslaget motiveras i propositionen på följande sätt:

Förslaget till lag om insättning på tillfälligt vinstkonto innebär i likhet med vad som gäller enligt lagen om avsättning till arbetsmiljöfond och lagen om avsättning till särskild investeringsfond en skyldighet för vissa juridiska personer att betala in ett belopp motsvarande viss del av företagets vinst till ett spärrat, räntelöst konto i riksbanken. Även i övrigt överensstämmer förslaget i väsentliga hänseenden med vad som gäller för arbetsmiljöfonder och särskilda investeringsfonder. Ett belopp som motsvarar det inbetalade beloppet skall således med avdragsrätt vid taxeringen få avsättas till en vinstfond. Fonden skall få användas för investeringar i företaget. De anställdas uppfattning skall ha betydelse vid tillståndsgivningen. I lagtekniskt hänseende finns dock viktiga principiella skillnader. Det föreligger således enligt förslaget inte någon skyldighet att i räkenskaperna göra en avsättning till vinstfond. Skyldigheten avser endast inbetalningen av medel till riksbanken. En förutsättning för avdragsrätt är dock att ett belopp motsvarande inbetalningen avsatts till vinstfond. En annan principiell skillnad mellan förslaget och 1974 års lagstiftning är att prövningen av inbetalningsskyldigheten i princip ligger hos taxeringsnämnden. Detta har särskild betydelse då ett företag underlåtit att betala in föreskrivet belopp. Enligt mitt förslag skall det felande beloppet inte drivas in. Vid taxeringen skall i stället som skattepliktig intäkt tas upp ett särskilt tillägg som är lika stort som den uteblivna inbetalningen.

Som jag tidigare har nämnt skall det belopp, som skall betalas in till riksbanken, beräknas på grundval av företagets årsvinst under det beskatt-

ningsår för vilket taxering i första instans sker år 1981 eller – om företaget på grund av förlängning av räkenskapsåret inte skall taxeras detta år – år 1982. För företag vars räkenskapsår sammanfaller med kalenderåret kommer alltså inbetalningsskyldigheten att grundas på 1980 års vinst. Har företaget brutet räkenskapsår, exempelvis den 1 maj–den 30 april, beräknas inbetalningsbeloppet med anledning av årsvinsten under tiden den 1 maj 1979–den 30 april 1980. I de fall då förlängning av räkenskapsåret leder till att taxeringen år 1982 blir avgörande kommer årsvinsten delvis att hänföra sig till år 1981.

Av det anförda framgår att skyldigheten att betala in medel till vinstkonto kan helt eller delvis grundas på vinster som uppkommit innan lagstiftningen kommer att träda i kraft. Det skulle därför kunna göras gällande att den föreslagna inbetalningsskyldigheten strider mot förbudet i 2 kap. 10 § regeringsformen mot retroaktiv skatte- eller avgiftslagstiftning. Att märka är emellertid att det belopp som skall betalas in på vinstkonto inte utgör skatt eller avgift. Medlen tillhör fortfarande företaget. Enligt min mening utgör förbudet mot retroaktiv lagstiftning inte något hinder mot mitt förslag om inbetalningsskyldighet.

Av naturliga skäl måste en försummad inbetalningsskyldighet leda till någon form av påföljd för företaget. Denna påföljd kan ta olika former. En möjlighet är att driva in medlen. Denna ordning gällde enligt 1974 års lagstiftning. Jag anser emellertid att en sådan lösning är mindre lämplig. Som tidigare framhållits bör sanktionen i stället ta formen av ett särskilt tillägg vid taxeringen. Tillägget kan i sin tur bestämmas på olika sätt. Av bl. a. praktiska skäl har jag funnit att tillägget bör kopplas till den årsvinst som grundar inbetalningsskyldigheten, dvs. i normalfallet till vinsten under år 1980. Jag vill dock erinra om att själva inbetalningen inte behöver göras förrän tidigast i februari 1981. Enligt min mening strider inte heller bestämmelserna om det särskilda tillägget mot förbudet mot retroaktiv skattelagstiftning.

Som anføres i propositionen utgör inte det belopp som enligt förslaget skall betalas in på vinstkonto skatt eller avgift. Medlen tillhör fortfarande företaget. Även om skyldighet till sådan inbetalning kan grundas på vinster som uppkommit och hokslut som gjorts innan lagstiftningen kommer att träda i kraft, hindrar därför inte förbudet i 2 kap. 10 § andra stycket regeringsformen mot retroaktiv skatte- och avgiftslagstiftning förslaget om inbetalningsskyldighet. De påföljder som enligt förslaget skall drabba underlåtenhet att fullgöra inbetalningsskyldighet hänför sig till tidpunkt i februari 1981 eller senare. Någon retroaktivitet föreligger därför inte i denna del.

Stockholm den 27 maj 1980

På konstitutionsutskottets vägnar.

BERTIL FISKESJÖ

Närvarande: Bertil Fiskesjö (c), Hilding Johansson (s), Anders Björck (m), Olle Svensson (s), Yngve Nyquist (s), Sven-Erik Nordin (c), Gunnar Björck i Värmdö (m), Kurt Ove Johansson (s), Bengt Kindbom (c), Daniel Tarschys (fp), Kerstin Nilsson (s), Sture Thun (s), Lahja Exner (s), Allan Ekström (m) och Eric Hägelmark (fp).